

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

Svccinctam Doctrinarum Asceticarum Svmmam Comprehendens - Quam
ad majorem omnium in Ascési proficere cupientium utilitatem ac
subsídium

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1685

§. 18. De Humilitate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48214](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48214)

turalis, minuit meritum; si autem spiritualis, & laude digna promovet meritum; neque enim par est, ferventem suo fervore sibi impedimentum perfectioris meriti, & præmij causare.

§. XVIII.

De Humilitate.

I. Est juxta S. Thomam, laudabilis sui ad ima dejectio, de qua sequentia sunt scienda Ascetæ, nempe 1. ut Naturam illius bene cognoscat. 2. Proprietates. 3. Effectus & utilitates, quas parit. 4. Ut sciat dubijs quibusdam occurrere, quæ circa fundamenta & praxin humilitatis occurrere, & nonnunquam ab in-exercitatis hæc in arte Discipulis moveri solent. Quæ proinde omnia nunc breviter in hoc paragrafo explicanda sunt.

II. Primum ergo quod attinet, semper ob oculos habeat S. Thomæ definitionem, quâ dixit, humilitatem esse *laudabilem sui ad ima dejectionem*; hæc enim definitio, ut mox infra dicitur, præ reliquis accommodata est ad naturam humilitatis explicandam. Ex qua colligitur, si propriè officium illius explicare velimus, duplex id esse, scilicet, ut quis non se extollat, aut extolli cupiat ultra meritum; & ut se deprimat, & deprimi cupiat infra meritum. Ad hæc enim duo officia omnes gradus, quos alij operosè excogitarunt, revocari possunt. Et ad priorem quidem pertinet, ut nihil sibi aut meritis suis adscribat, atque adeò neque laudari, neque honorari, aut præferri alijs (saltem majoribus, vel æqualibus) affectet, sed potiùs se indignum DEI donis & ad omnia inutili-

lem

lem reputet. Ad posteriorem spectat, ut *indig-*
 etiam minoribus se postponat, atque adeo *terior-*
 modo (id est, cogitatione, verbo, & opere) *quia*
 seipsum, & ab alijs etiam tractari optet, *quar-*
deat, in quo triplici gradu summa humilitatis *ut hu-*
 ctio consistit. Viliter autem seu contemptu *collig-*
cogitatione tractatur, si vel ipse, vel alij vilem *ipsa q-*
 aestimationem habeant, ac temeraria iudicia, *Ter-*
 que suspensiones de ipso concipiant. *Verbo* *sciatur*
 ptibiliter tractatur, si vituperetur, reprehendatur, *mine-*
 vitijs aut contumelijs appetatur, vitiaque ipsius *re qu-*
 ta manifestentur. *Opere* denique contemptu *nim i-*
 tractatur, si in vilissimis officijs & functionibus *mode-*
 cupetur, inferiori loco in congressu collocetur, *ra reg-*
 simisque cibis, aut vestibus pascatur, aut vestibus *decer-*
 III. Secundum caput, nempe proprietatem *gere r-*
 attinet, sequentes communiter assignantur. *rius,*
 est, ut sit *voluntaria*, seu *spontanea*; nam, ut *terius,*
 S. Bernardus advertit, *sola gratiam, quam praeser-*
retur laesa & absoluta humilitas. Quae enim *se eff-*
 & extorta fuerit propter tristitiam, gratiam non *in au-*
 bet. Et alibi: *alij cum rancore humiliantur, al-*
tienter, alij & libenter primi rei sunt, sequentes im-
ultimi iusti. Secunda, proprietatem est, ut sit *tatem*
Est enim, inquit S. Ambrosius, *qui nequiter se hu-*
liat, & interiora ejus plena sunt doli: & est, qui
miuum se submittit ab humilitate multa. Non est *rioru-*
humilitas nisi sine fuce, sine fraude. Ipsa est *in vo-*
habet piam mentis sinceritatem, magna est virtus
 Gravius explicans hanc proprietatem S. Bernardus *stant*
 appetere, inquit, *de humilitate laudem humili-*
 est virtus, sed subversio: quid enim perversum, *majo-*
 indig-

indignius, ut inde videri velis melior, unde videris de-
terior? Scitè quidam hanc humilitatem *hamatam* vocat,
quia, dum per humilia dicta laudis minoris jacturam
facere videtur, aliam majorem piscari conatur, scilicet
ut humilis prædicetur. Ex quo S. Bernardus rectè
colligit, gloriosam rem esse humilitatem, utpote quâ
ipsa quoque superbia palliare se appetit, ne vilescat.
Tertia, proprietates est, ut sit *circumspecta*: id est, ut
sciatur, quo in loco, & officio, quo fine ac modera-
mine quis humiliare se debeat, ut cum Apostolo dice-
re queat: *Scio humiliari, scio & abundare*. Solerter e-
nim intuendum est, inquit S. Gregorius, ne, dum im-
moderatiùs custoditur virtus humilitatis, solvantur ju-
ra regiminis. Et dum Prælati quisque plùs se, quàm
debet, deicit, Subditorum vitam sub disciplina distrin-
gere vinculo non possit. Teneant ergo Rectores exte-
riùs, quod pro aliorum utilitate suscipiunt; servent in-
teriùs, quod de sua estimatione pertimescunt. Sed ta-
men quibusdam signis decenter erumpentibus, eos apud
se esse humiles, etiam subiecti deprehendant, quatenus
in auctoritate earum, & quod formidant, videant; &
de humilitate, quod imitentur, agnoscant. Quarta est,
ut constans sit, sibi que semper similis: quam proprie-
tatem S. Ambrosius requisivit, dum dixit: *Hæc virtus
vera humilitas est, quæ inter quoslibet meritorum gra-
dus nunquam sui potest esse dissimilis. Nam & in offi-
ciorum vicissitudine, & in mansuetudinis lenitate, &
in voluntaria paupertatis electione invenitur multa di-
stantia, & alter altero in propositi sui devotione aut
major, aut minor est.*

IV. Tertium caput, scilicet effectus quod at-
tinet, etsi illi innumeri sint, passim à SS. Patribus,

&

& Magistris spiritualibus commemorati atque enullu
 dicati, Ascetæ tamen meritò præ omnibus esse profu
 quòd humilitas sit efficacissimum medium ad vo
 cem finem, quem perfectus Religiosus, & scilicet
 mè, qui etiam alienæ salutis curam suscepit, parac
 situm habet, scilicet gloriam divinam, perfectæ pa
 propriam, & alienam assequendam. Nam tentâ p
 dem quòd ad gloriam divinam augendam placere
 conducat, ex ijs, quæ suprâ §. 8. n. 3. dicta humilita
 tis patet, ubi ostensum est, per humilitatem inquam
 homo præstantissimum & carissimum habet, verb
 offerri, ideòque Martyrio non immeritò congrua
 Ut adeò rectè dixerit Ecclesiasticus; *Quanto* m
es, humilia te in omnibus, & coram DEO mltas, v
gratiam, quoniam magna potentia DEI solius, qui &
humilibus honoratur. utpote qui hoc ipso, dum ad gen
 hil esse, scire, & posse verbo & facto protelt ad eur
 clarissimam supremæ DEI excellentiæ confessio, qu
 faciunt, ob quam causam meritò S. David Samarum
 cium DEO gratissimum esse dixi cor contritum quos q
 miliatum. Quòd verò 2. etiam ad perfectionem quidni
 priam assequendam efficacissimum sit instrumētio
 humilitas, vel ex ipsa perfectionis natura colligem fi
 cùm enim hæc in conjunctione perfecta cum dicitur
 per caritatem facienda consistat, facile patet dabo:
 posse meliùs & citiùs ad hunc finem perveniri, exemp
 per humilitatem, uti breviter & sapienter indicat quam
 Ambrosius, dum dixit: *Quisquis cupit Divinitate* contre
nere fastigium, humilitatis ima sectatur. Hinc dicitur su
 S. Birgittæ revelavit, humilitatem esse scalam, pari so
 quam ad cor DEI ascenditur; id quod Frater Lud ard
 man ex Dominicana familia expertus est, ut quæta m
 nã

i atque nullum sibi congruum locum reperire posset, nisi in
 us esse profundo inferno, sub ipsomet Lucifero, hanc à cæ-
 lium ad hunc vocem accepit: Citò huc ascende ad thronum al-
 is, & usissimum cor DEI. Ut adeò meritò dixerit S. Cli-
 cepit, pnicus; *Quoties aliquem vel videris, vel audieris, in-*
perfectura paucos annos altissimam tranquillitatem (qua ob-
Nam menta perfectione obtinetur) acquisivisse, noli hunc existi-
lam plerumque aliam, quam hanc beatam celeremque viam hu-
dicta humilitatis pedibus ambulasse. Humilitas sanè est tan-
ratem id quam terra, inquit Basilus, ex qua crescit & nutritur
habet, arbor caritatis, producens flores virtutum, & fructus
itò congrua in anima. Quòd denique 3. etiam ad perfe-
Quanto actionem & salutem alienam maximè conducat humi-
 DEO itas, vel ex ipso Christi exemplo satis colligitur, ut
 solius, qui & ipse humilitate potissimùm velut instrumento
 so, dum ad generis humani salutem procurandam usus est, &
 protelud eundem finem etiam vilissima quæque instrumen-
 confessa, qualia erant rudes Piscatores, elegit. Et quid
 David Samirum? si enim etiam Domini hujus mundi fidelissi-
 tritura quosque servos pro arduis suis negotijs eligunt,
 ctionem quidni idem DEUS pro salute hominum velut ne-
 istrum negotio omnium negotiorum maximo faciat? Quis au-
 ra colligem fidelior est servus, quam humilis, ut qui sciens
 ca cum dictum sibi esse à DEO, gloriam meam alteri non
 è pater dabo: Studiosè eam contingere veretur, & in hoc
 veniri exemplum fidelis servi Josephi, uxorem Domini sui,
 r indicat quam solam Domino suo reservatam esse noverat,
 Divinitus contrectare nolentis imitatur. Hinc meritò S. Igna-
 Hinc Deus suos Operarios in vineam Domini mittens hor-
 scalam, tari solebat, ut humilitate & contemptu sui viam sibi
 Frater Urd ardua munirent. Quæ omnia hæcenus enume-
 ur qui rata motiva, brevi sententiâ complexa est B. Angela
 N
 de

de Fulgino, dum dixit : *Quantò anima magis humiliatur, & depauperata, & humiliata est interior, & magis aptatur, & purificatur, ut allevetur, & nulla anima potest aliter ac plus elevari, nisi quòd humiliatur, & profundius in humilitate compenditur, & radicatur.* Itaque semper in mente habenda verissimam simul & utilissimam pij Scripturarum sententiam : *Merita non sunt ex hoc aestimanda, plures visiones aut revelationes habeat, vel per scripturas, aut in altiori ponatur gradu; sed si fuerit humilitate ac caritate repletus: si DEUM rem purè & integrè semper quærat: si seipsum non putet, & in veritate despiciat, & ab aliis etiam ei & humiliari magis gaudeat, quàm honorari.*

V. Quartum denique caput, scilicet de gloria quod attinet, ea per sequentes quæstiones dicentur. Itaque

Q. I. *Qua ratione quis brevi compendè plecti, facileque memoria mandare possit totam humilitatem doctrinam? Resp. Si memorabilem sententiam animo firmiter impresserit, qui Iulianus Ippipenses scribens dixit: Hoc sentite in vobis in Christo IESU, qui, cum in forma DEI rapinam arbitratus est, esse se equalem DEO, metipsum exinanivit formam servi accipiens, & similitudinem hominum factus, & habitu inventum ut hominem. Humiliavit semetipsum factus obediens usque morti. Hanc enim sententiã breviter & comprehenditur, quidquid ad humilitatis doctrinam praxin requiri posse videtur. Et I. quidem verba: formam servi accipiens: proponitur, quam in humilitatis studio sequi quisque debet.*

scilicet tanquam *servum* seu *mancipium* se tractet, & ab alijs tractari velit; atque adeò sicut servus totus est juris alieni, nihilque proprium possidet, aut sibi describit: vilissima quæque domûs officia suscipere debet: vilissimo etiam cibo, habitatione, vestibus &c. contentus esse cogitur: nullo honore aut honorifica compellatione afficitur: ad omnia inutilis reputatur, nihilque sibi lucrari potest: ita hæc omnia suo modo verus humili præstare, & in hoc Christum imitari studeat. 2. Per illa verba: *hoc sentite* &c. proponitur efficacissimum motivum ad humilitatis exercitium, scilicet Christi exemplum. 3. Per illa verba: *in similitudinem hominum factus*: indicatur potissimum medium ad humilitatem acquirendam, contemptusque eorum gaudio tolerandos; nam si non sentit sua vulnera miles, quando Ducis vulnera intuetur, quomodo contemptum sui ægreferet, qui Christi opprobria animo voluit? hinc rectè S. Leo: *Christi humilitas nulli aspernanda divitum, nulli est erubescenda nobilium, nec enim in tantum provehi potest qualibet felicitas humana fastigium, ut astimet sibi pudendum, quod Deus in forma servi non est arbitratus indignum.*

Q. 2. *Quomodo quis cum veritate se omnium inimicum, & maximum peccatorem reputare possit?* Resp. Variè hoc explicari ab Ascetis, nempe ut vel quis cogitet, posse esse aliquid occultum, quo alius nos superet (quem modum S. Augustinus tradit) vel ut propter dona, quæ alius actu possidet, & ipsi desunt, alium anteponat (quo modo S. Gregorius hanc difficultatem explicat) vel ut persuadeat sibi, quem vis sceleratum hominem multò majorem gratitudinem DEO exhibiturum, fidentiùsque serviturum fuisse, si tantà eum mi-

sericordiã fuisset profecutus (quem modum S. P. ciscus insinuavit, & P. Jacobus Alvarez conveni- rem cæteris putat) vel ut sua peccata confertur DEI donis, quæ sunt in altero (uti S. Thomas & S. felmus fecerunt) vel ut cogitet, alia esse judicia & hominum, ideóque illud S. Pauli dicat, nihil conscius sum, sed non in hoc justificatus sum; nescit homo, an amore, an odio dignus sit (& hinc S. Bernardo aptior est visus) vel ut propter Scrituræ Sacræ autoritatem, servum se inutilem, aperi- lijs longè minorem judicet, non multum discipulo quomodo cum veritate id dicere possit, quod Lancizius hanc quæstionem solvi posse existimat.

Q. 3. *Quomodo practicè locus ultimus iustis sti monitum ambiri possit, & debeat?* Resp. Si- ma quæque in omnibus rebus naturalibus, & cotidianum usum venientibus quæramus & eligamus aut certè ubi actu habere non possumus, concupiscerè appetamus & quæramus; nam, ut sapientissimus thor operis imperfecti dixit: Non tantum DEUS, ubi corpus hominis jaceat, sed in quo mens conscientiæ sit collocata. Ergo quòd iustis in ultimo loco recumbere, non solum sic in corpore in novissimo jaceamus (hoc enim, ut Concionator non nemo advertit, interdum, cum licet quis longo intervallo alios antecedit, sine conscientia & affectatæ modestiæ suspitione fieri non test) sed etiam animo, ut nos novissimos judicemus nam sine causa loco se humiliat, qui corde se fert.

Q. 4. *An & quomodo se compariantur, esse bonam, & bonam apud homines opinionem florere velle?*

SS. Patres, si dictam opinionem non nisi propter majorem DEI gloriam, proximique salutem magis procurandam appetamus; nam, ut præclare S. Gregorius dixit; *nonnunquam etiam sancti Viri de sua opinione gaudent, sed cum per hanc ad meliora perficere audientes pensant: nec jam de opinione sua, sed de proximorum gaudent utilitate; quia aliud est favores querere, & aliud de profectibus exultare.* Sic S. Paulus Corinthijs ingentes gratias à DEO sibi concessas enumeravit. Sic S. Franciscus Xaverius citra omnem notam & notam insigni pompa cum Bungi Rege primum congressus est. Memorabile quoque est, quod de altero S. Francisco, Seraphico scilicet, circa hanc materiam scribitur. Ingrediens aliquando vicum ob magnam omnium, quæ de ipso erat, Sanctimonie opinionem, eximio honore & pompâ excipitur. Pars incolarum Sancti habitum, pars manus, pars pedes osculari, ipso penitus nihil reluctante. Omnino ergo suo Comiti Vir Sanctus tali honore nonnihil titillari visus; quam etiam suspicionem tandem aperuit, cui Franciscus, noveris, inquit, Frater, hos longè minùs, quàm deceret, facere. Cùmque alter hoc responso sinistrè accepto, magis offenderetur, rursus dixit Sanctus: Omnem honorem, quem isti exhibent, mihi, non mihi adscribo, sed in DEUM refundo. Ac me quidem sic interim permanente in vilitate mea illi impensè ditescunt, dum DEUM in sua creatura cognoscunt, & venerantur.

Q. 5. *Quomodo magnanimitati ad ardua & magna opera faciendi inclinanti locus sit, si quis per humilitatem ad omnia inutilem se fateri debeat?* Resp. S. Thomas, usque adeò hæc duo sibi non repugnare, ut

N 3

potius

potius cum veritate dici queat, neminem alium
humilem, magna opera tentaturum & facturum
qui, quanto plus diffidit sibi, tanto magis DEO
tantum per nos operari solito, quantum nostram
fiducia se extenderit. Hinc S. Apostolus ab
illis omnibus laborasse se dicit, sed mox addit
ego, sed gratia DEI mecum. Sed & Isaias, cui
filius sagaciter advertit, non dixit ad DEUM:
ego ibo: sed *Ecce ego; mitte me.* quasi dicit
quidem me imparem esse huic legationi, sed tu
re potes indignitatem. Hinc Jeremias auditur
Noli dicere, puer sum, quoniam ad omnia, quae
tam te, ibis, & universa, quaecunque mandaverint
loqueris. Ne timeas a facie eorum, quia ego
sum.

Q. 6. *Quomodo debeat & possit quis omnem
cessum operum DEO adscribere, cum tamen in
restate sit hoc vel illud opus laudabile perficere?*
Ad hoc DEUM ipsum per Oseam jam olim re-
disse, dum dixit: Perditio tua Israël, in me
modo auxilium tuum. Sicut ergo palme proprie-
tate quidem uvas & vinum producit, quia tamen
ipsam virtutem a vite accepit, non ipsi, sed vi-
tæ adscribitur; ita pariter cum non simus suffi-
cientes cogitare aliquid ex nobis, sed sufficientia nos
DEO sit, qui operatur in nobis & velle, & pro
pro bona voluntate, meritò illi quoque omnis
gloria ex nostris operibus exoriens attribuitur.

Q. 7. *Cur humiles præ ceteris donorum & operum
capaces existant?* Resp. Stapletonus id ob tres
fieri. 1. Quia cum nihil habere & posse se putant
ad DEUM fiducialiter confugiunt, & ardentius

petunt, & ideo etiam juxta promissum Servatoris accipiunt. 2. Quia, cum se tam longè esse à perfectione æstiment, valde esuriunt & sitiunt justitiam, atque adeò saturari merentur. 3. Quia cum se totos evacuent, à DEO, qui perinde ut natura vacuum non patitur, impleri merentur; juxta illud Scripturæ: dilata os tuum, & ego implebo illud. Quas tres causas Christus indicasse videtur, dum dixit: Petite, & accipietis: quærite, & invenietis: pulsate, & aperietur vobis: quæ omnia humilis præstat. Nam petit se incurvando: quærit, quia vacuum se videt: pulsat desiderando, quod deesse sibi advertit.

§. XIX.

De Abstinentia.

I. Est Virtus, quâ voluptatem in usu ciborum firam refrenamus, & debitum modum in eorum sumptione constituimus; de qua sequentia Ascetæ scienda.

II. Primò sibi certò persuadeat, nunquam se in perfectione insignem aliquem profectum facturum, nisi in abstinentia prius excellere studeat, uti S. Climacus rectè advertit, dum dixit: *Nunquam à Pharaone liberaberis, neque supremum Pascha celebrabis, nisi amaritudines comederis; amaritudines sunt jejunij violentia & afflictio, azyma verò sensus minimè inflatus.*

III. Pari modo sibi persuadeat, non esse adeò facile, ad perfectionem hujus virtutis pervenire, sicut primo aspectu apparet; nam, ut bene S. Gregorius notat, *sic plerumque voluptas sub necessitate se palliat, ut vix eam perfectus quisque discernat. Nam dum solvi debitum necessitas petit; voluptas expleri desiderium*